

4. Воронкова, В. Г. (2013) Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего. Антропологічні виміри філософських досліджень. Дніпропетровськ. № 3. С. 79–80.

5. Воронкова В. Г. (2008) Гуманізація освіти, науки, політики, влади, суспільства // Ін-т вищої освіти АПН України, Нац пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. №1-2(7). С. 204-220.

УДК 338.26

РЕГІОНАЛЬНИЙ СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Педченко Г.П., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного

м. Мелітополь, Україна

Summary. *Proposes a system of indicators for the characterization of the entrepreneurship condition. The statistical analysis on the basis of cluster analysis was conducted. The rating of clusters of regions according to selected indicators was carried out with the generalization of their position using the sum of places.*

Keywords: *entrepreneurship, regions, cluster analysis, rating.*

Постановка проблеми. Проведення системних реформ, які охоплюють різні аспекти економічного життя регіонів України, потребує науково обґрунтованих концептуальних пропозицій щодо сприяння розвитку підприємництва в контексті інтеграційних процесів. важливою складовою реформування має бути створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, формування цивілізованого підприємницького середовища в кожному регіоні держави, яке б відповідало загальносвітовим і європейським стандартам. [1, с. 6]. При цьому існує низка причин об'єктивного й суб'єктивного характеру, що перешкоджають прогресивному поступальному розвитку суб'єктів господарювання в окремих регіонах України. Таким чином, виникає потреба постійного моніторингу та оцінки регіонального стану підприємництва.

Основні матеріали дослідження. Для моніторингу та оцінки стану підприємництва в регіонах доцільно використовувати наявні дані Держстату [2] щодо суб'єктів підприємництва, зокрема підприємств та фізичних осіб-підприємців. Також в системі показників має сенс виокремлювати показники по малих підприємствах, тому що, на нашу думку, підприємства малого бізнесу виступають двигунами економічного зростання і розвитку. Ці підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи регіону, наближують її до потреб конкретних споживачів водночас надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу значної частини населення [3].

Для характеристики стану підприємництва та подальшого аналізу нами пропонується система показників:

1. Кількість підприємств-суб'єктів господарювання в розрахунку на 10 тис. осіб населення регіону (Кп).
2. Кількість малих підприємств в розрахунку на 10 тис. осіб населення регіону (Км).
3. Кількість фізичних осіб-підприємців в розрахунку на 10 тис. осіб населення регіону (Кф).
4. Частка зайнятих працівників на підприємствах в структурі населення регіону (Зп), %.
5. Частка зайнятих працівників на малих підприємствах в структурі населення регіону (Зм), %.
6. Частка зайнятих працівників у фізичних осіб-підприємців в структурі населення регіону (Зф), %.
7. Частка найманих працівників на підприємствах в структурі населення регіону (Нп), %.
8. Частка найманих працівників на малих підприємствах в структурі населення регіону (Нм), %.
9. Частка найманих працівників у фізичних осіб-підприємців в структурі населення регіону (Нф), %.
10. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на підприємствах в розрахунку на 1 підприємство (РПп), млн. грн.
11. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на малих підприємствах в розрахунку на 1 мале підприємство (РПм), млн. грн.
12. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) фізичними особами-підприємцями в розрахунку на 1 фізичну особу-підприємця (Пф), млн. грн.
13. Витрати на персонал підприємств в розрахунку на 1 зайнятого працівника (ВПп), млн. грн.
14. Витрати на персонал малих підприємств в розрахунку на 1 зайнятого працівника (ВПм), млн. грн.
15. Витрати на оплату праці підприємств в розрахунку на 1 найманого працівника (ОПп), млн. грн.
16. Витрати на оплату праці малих підприємств в розрахунку на 1 найманого працівника (ОПм), млн. грн.
17. Частка прибуткових підприємств в регіоні (П%п), %.
18. Частка прибуткових малих підприємств в регіоні (П%м), %.
19. Прибуток підприємств в розрахунку на 1 підприємство (Пп), млн. грн.
20. Прибуток малих підприємств в розрахунку на 1 мале підприємство (Пм), млн. грн.

Таблиця 1

Середні показники стану підприємництва України у 2017 році по кластерах регіонів

Кластер и	Кп	Км	Кф	Зп	Зм	Зф	Нп	Нм	Нф	РПп
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	99	454	57	14,1	6,9	4,9	13,8	2,4	4,6	16,6
2	70	362	64	11,4	5,8	3,5	11,1	2,2	3,2	17,6
3	49	416	64	6,9	6,3	2,7	6,7	2,1	2,5	9,9
4	56	303	79	8,4	5,3	3,0	8,2	2,2	2,8	12,8

5	21	102	55	5,5	1,6	0,9	5,4	0,6	0,9	24,7
6	291	554	279	60,1	7,8	13,2	59,5	2,2	12,7	38,6
Кластер и	РП _м	РП _ф	ВП _п	ВП _м	ОП _п	ОП _п	П% _{оп}	П% _{ом}	П _п	П _м
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	0,41	4,60	86,9	58,0	73,2	49,9	73,3	73,1	1,26	0,43
2	0,39	3,93	83,9	52,6	70,8	46,3	74,8	74,8	1,47	0,41
3	0,33	3,21	69,9	51,5	59,1	45,0	73,0	72,8	1,12	0,35
4	0,38	3,93	75,4	51,2	63,7	44,7	75,2	75,0	1,22	0,48
5	0,34	3,21	93,1	53,7	78,6	46,6	77,5	78,2	1,86	0,42
6	0,59	6,0	117,8	83,1	99,3	71,7	66,1	65,6	3,96	0,60

Головним інструментом обрано кластерний аналіз, який є одним з методів багатовимірної статистики. Для класифікації регіонів за обраними показниками використовуємо алгоритм методу k-середніх, який належить до групи ітеративних методів еталонного типу з виділенням 6 кластерів, по яких за допомогою ПП STATISTICA було розраховано середні показники стану підприємництва (табл. 1).

Для подальшого аналізу використовуємо рейтингове оцінювання кластерів за всіма показниками з узагальненням їх позиції за допомогою суми місць. Еталонним для країни очікувано став кластер 6, представлений одним об'єктом – м. Київ, який є безперечним лідером майже по всіх показниках. Високий рівень підприємництва відмічається в 3 областях (Київська, Одеська та Харківська області) кластеру 1, який є лідером по показнику залучення найманих працівників на малих підприємствах та наступним після м. Київ по 11 інших показниках. Оцінку стану підприємництва вище середнього одержали 11 областей (Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Херсонська та Черкаська) кластеру 2, який стабільно утримував 3 сходинку по 12 показниках. Рівень 6 областей (Івано-Франківська, Кіровоградська, Рівненська, Сумська, Тернопільська та Чернігівська) кластеру 4 був оцінений як середній, при цьому дана група має високі рейтинги за показниками щільності ФОП, залучення найманих працівників на малих підприємствах та прибутковості підприємств. Донецька та Луганська області, об'єднані у кластер 5, мають найвищий рейтинг за часткою прибуткових підприємств та високий - за показниками реалізованої продукції, витрат на персонал, оплати праці та розміру прибутку на підприємствах, за рахунок чого одержали оцінку «нижче середнього» та обійшли у загальному рейтингу Хмельницьку та Чернівецьку області, які входять до кластеру 3.

Висновки. Запропонований методичний підхід до дослідження особливостей та оцінки регіонального стану підприємництва України дає змогу ідентифікувати групи регіонів, які є подібними за системою вищезгаданих економічних показників, що можна використовувати в координації регіональних стратегій економічного розвитку та для прийняття рішень щодо державного стимулювання певних регіонів в аспекті заохочення до активізації розвитку підприємництва за конкретними критеріями. Крім того, такий підхід дає змогу ідентифікувати регіональні структури за ознаками соціальних,

гуманітарних та економічних процесів та будувати комплексні рейтинги регіонів за інтегрованими ознаками залежно від мети рейтингування.

Список літератури.

1. Економічний розвиток регіону на основі активізації підприємницької діяльності: монографія // За заг. ред. док. економ. наук, професора А.І.Ковальова — Одеса: Атлант, 2014. — 178 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Федорова А.С. Аналіз проблеми розвитку підприємництва на регіональному рівні [Електронний ресурс] / А.С. Федорова, В.В. Голомб. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2017-ekonomika-i-menedzhment/10_fedorova.htm

УДК 658

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Прус Ю.О., к.е.н.

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

м. Мелітополь, Україна

Петрига О.М., к.е.н.

*Дніпровська філія Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»*

м. Дніпро, Україна

Summary. The main threats to the economic security of the use land resources agricultural enterprises are considered/

Keywords: economic security, land resources, agricultural enterprises/

Постановка проблеми. Безпека використання земельних ресурсів виступає вирішальним елементом забезпечення сталого управління ними та є важливим фактором розвитку економіки. Необхідність дослідження проблем забезпечення економічної безпеки у сфері використання земельних ресурсів викликана перш за все тим, що в результаті тривалої земельної реформи в Україні не відбулося суттєвого удосконалення земельних відносин у сільськогосподарському виробництві, подальше їх реформування відбувається переважно у напрямку приватизації земель територіальних громад, законодавчо заблоковано найбільший сегмент ринку земель – ринковий оборот земель сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва [1]. Несформованість земельних відносин проявляється у порівняно низькій ефективності використання земельних